

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง สรรค์า ประสานกลอน (๑)

ครูผู้สอน ครูฟาริตะห์ เบญญากาจ

ครูรุ่งพิรุณ เชื้อนรอบ

สรุคำ ประสานกลอน (๑)

นิราศวัดสิงห์

ถึงบางบอนย้อนคิดถึงเรื่องเก่า
มันคันยิบคันยับจับหัวใจ
รู้อะไรนั่งอั้นมันคันปาก
ขยายออกบอกใครได้ทุกวัน

โบราณเล่าว่าบอนซ่อนไม่ได้
ถ้าพูดออกบอกได้ก็หายคัน
ให้นึกอยากพูดยิ่งทุกสิ่งสรรพ
หายอึดอั้นคันปากเพราะอยากบอน

ศึกษาเรียนรู้

คำประพันธ์กลอนสุภาพ

กิจกรรม

กลอนสุภาพไทยแสนไพเราะ

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนแต่ละคนศึกษาใบความรู้

เรื่อง กลอนสุภาพ

๒. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และอภิปรายความรู้

เรื่อง กลอนสุภาพ

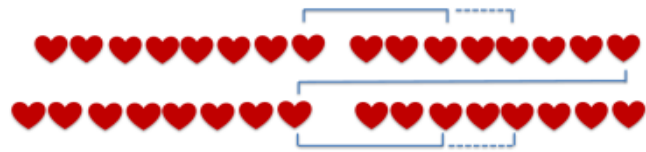

ใบความรู้ เรื่อง กลอนสุภาพ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ประสิทธิ์งานสามัคคี
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

แผนผังกลอนสุภาพ

ตัวอย่างคำประพันธ์

กลอนสุภาพพยางค์กำหนด
 วรรคละแปดพยางค์นับสุนทร
 หัวแห่งคำคล้องจองต้องสัมผัส
 เสียงสูงต่ำต้องเรียงเยี่ยงโบราณ

กลอนหนึ่งบทสี่วรรครองอักษร
 อาจย่นหย่อนเจ็ดหรือเก้าเข้าหลักการ
 สลับจัดรับรองส่งประสงคฺ์สมาน
 เป็นกลอนกานท์ครบครันฉันนี้เอย

กลอน เป็นบทร้อยกรองประเภทหนึ่งที่มีความแตกต่างจากความเรียงร้อยแก้ว เนื่องด้วยมีการบังคับ
 คณะหรือจำนวนบท จำนวนบาท จำนวนคำภายในวรรค รวมถึงสัมผัสและเสียงวรรณยุกต์

ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ

คณะ บทหนึ่งมี ๒ คำกลอน หรือ ๔ วรรค วรรคหนึ่งๆ มี ๗ - ๘ คำ ส่วนมากนิยมให้มี ๘ คำ
 แต่ละวรรคมีชื่อดังนี้

วรรคที่ ๑	ชื่อ	วรรคสดับหรือสลับ	
วรรคที่ ๒	ชื่อ	วรรครับ	
วรรคที่ ๓	ชื่อ	วรรครอง	
วรรคที่ ๔	ชื่อ	วรรคส่ง	
วรรคสดับ และ วรรครับ		เรียกว่า	บาทเอก
วรรครอง และ วรรคส่ง		เรียกว่า	บาทโท

กิจกรรม

ศึกษาใบความรู้ เรื่อง กลอนสุภาพ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

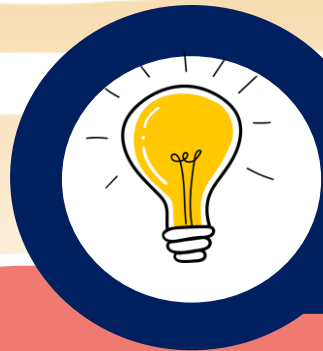

อภิปรายความรู้

กลอนสุภาพไทยแสนไพเราะ

คำถามชวนคิด

กลอน คือ...

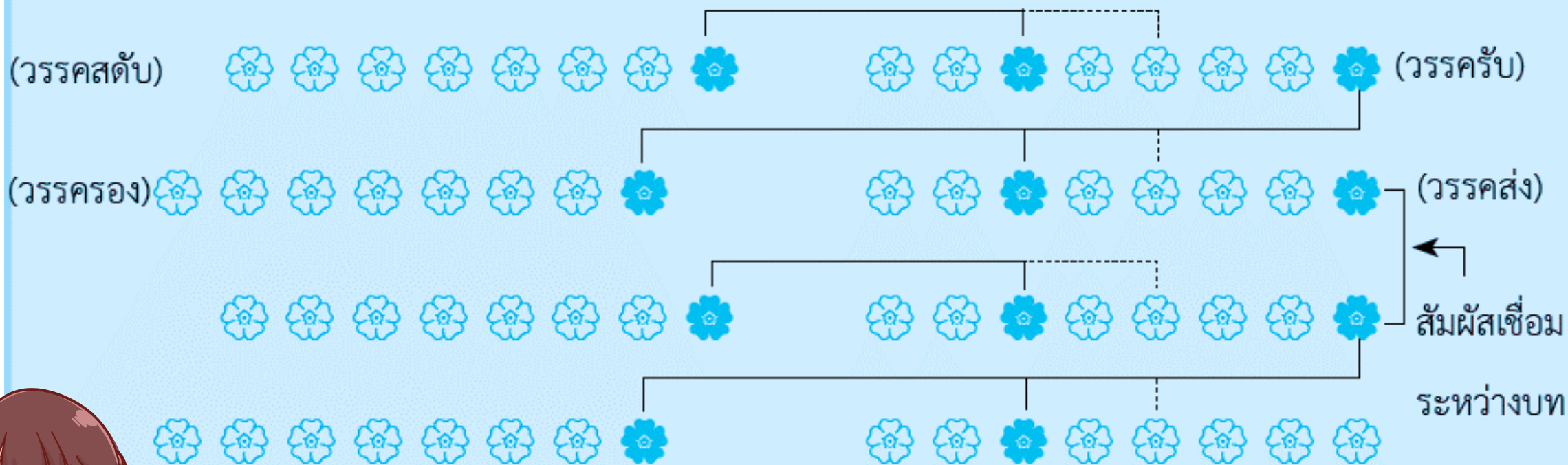
กลอน

กลอน เป็นบทร้อยกรองประเภทหนึ่ง ที่มีความแตกต่าง
จากความเรียงร้อยแก้ว

เนื่องด้วยมีการบังคับคณะหรือจำนวนบท จำนวนบาท
จำนวนคำภายในวรรค รวมถึงสัมผัสและเสียงวรรณยุกต์

แผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

คำถามชวนคิด

กลอนสุภาพมีกี่ประเภท

ประเภทของกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ

กลอนขับร้อง

- กลอนบทละคร
- กลอนเสภา
- กลอนสักวา
- กลอนดอกสร้อย

กลอนเพลง

- กลอนนิราศ
- กลอนหก
- กลอนเพลงยาว

คำถามชวนคิด

กลอนสุภาพมีลักษณะบังคับ

อย่างไร

ลักษณะบังคับกลอนสุภาพ

คณะ

สัมผัส

เสียงวรรณยุกต์

คณะของกลอนสุภาพ

บทหนึ่งมี ๒ คำกลอน หรือ ๔ วรรค
วรรคหนึ่ง ๆ มี ๗ - ๙ คำ ส่วนมากนิยมให้มี ๘ คำ

คณะของกลอนสุภาพ

(วรรคดับ)

(วรรครอง)

(วรรครับ)

(วรรคส่ง)

สัมผัสของกลอนสุภาพ

หมายถึง คำคล้องจองกัน
ซึ่งการใช้คำสัมผัสจะช่วยทำให้
บทร้อยกรองมีท่วงทำนองเสียงที่
ร้อยเรียงเกี่ยวเนื่องกัน

สัมผัสแบ่งออกเป็น

สัมผัสใน

สัมผัสนอก

สัมผัสของกลอนสุภาพ

สัมผัสใน

เป็นสัมผัสที่อยู่ภายในวรรค ช่วยทำให้บทร้อยกรอง
มีความไพเราะ แต่ไม่ถือเป็นข้อบังคับ สัมผัสในมีทั้ง
สัมผัสสระและสัมผัสอักษร

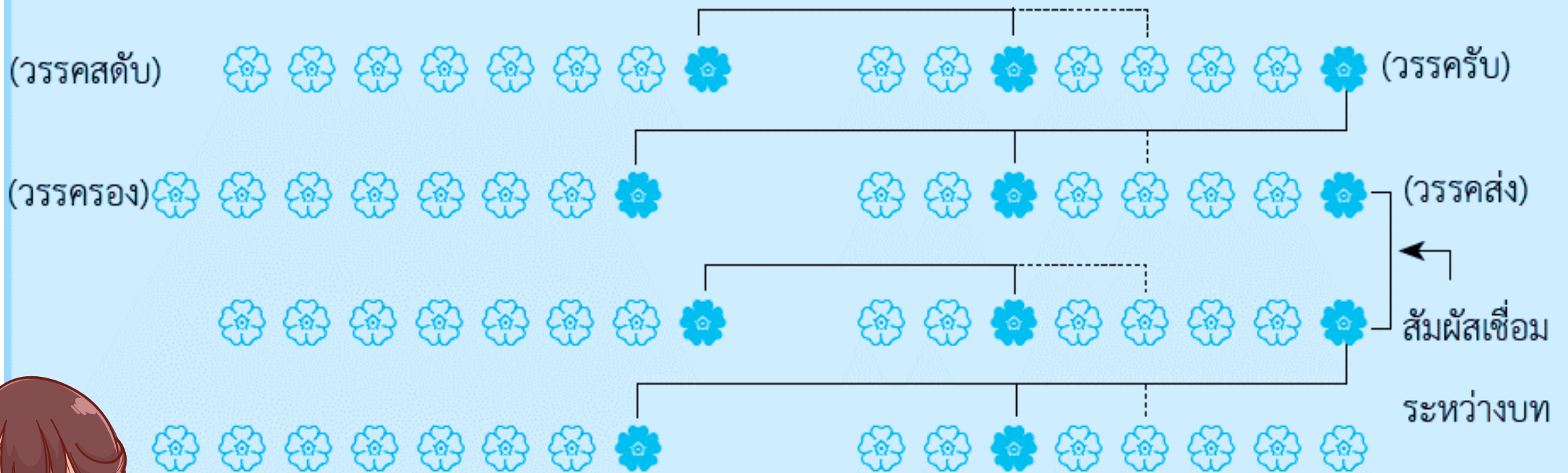
สัมพันธของกลอนสุภาพ

สัมพันธนอก

เป็นสัมพันธระหว่างวรรคและระหว่างบท โดยคำที่
บังคับจะมีสัมพันธสระคล้องจองกัน ถือเป็นสัมพันธบังคับ

แผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

เสียงวรรณยุกต์ของกลอนสุภาพ

วรรคดับ คำสุดท้ายใช้ได้ทุกเสียง

ไม่นิยมใช้เสียงสามัญ เพราะถือว่าเรียบและเบาเกินไป

วรรครับ คำสุดท้ายนิยมใช้เสียงจัตวา

ไม่นิยมใช้เสียงสามัญและเสียงตรี

เสียงวรรณยุกต์ของกลอนสุภาพ

วรรณกรอง คำสุดท้ายนิยมใช้เสียงสามัญและเสียงตรี
ไม่นิยมใช้เสียงเอก เสียงโท เสียงจัตวา

วรรณคส่ง คำสุดท้ายใช้ได้ทุกเสียง แต่ไม่นิยมใช้
เสียงจัตวา

กิจกรรม

สัมผัสกลิ่น สัมผัสใจ

รูปแบบกิจกรรม

๑. นักเรียนจับคู่ ๒ คน เลือกคู่ตามความสมัครใจ
๒. ครูแจกบทประพันธ์ให้นักเรียนแต่ละคู่วิเคราะห์
กลอนสุภาพ ใบงานที่ ๙ วิเคราะห์กลอนสุภาพ โดยให้
นักเรียนทำเครื่องหมายในจุดที่บกพร่องและแก้ไขให้ถูกต้อง
๓. นักเรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์

ใบงานที่ ๙ เรื่อง วิเคราะห์กลอนสุภาพ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ประสิทธิภาพสามัคคี
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายในจุดที่บกพร่องของกลอนแปดที่กำหนด และแก้ไขให้ถูกต้อง

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด	คิดถึงบาทาบพิตรอดิศร
ไอ้ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทรีย	แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าค่ำ
พระนิพพานปานประหนึ่งศีระษะขาด	ด้วยทุกขียากยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเห็น	ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

แก้ไขได้ว่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑. เลขที่

๒. เลขที่

กิจกรรม

ใบงานที่ ๙

เรื่อง วิเคราะห์กลอนสุภาพ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

วิเคราะห์กลอนสุภาพ

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด	คิดถึงบาทาบพิตรอดิศร
โ้ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทรีย์	แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าค่ำ
พระนิพพานปานประหนึ่งศิระขาด	ด้วยทุกข์ยากยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเห็น	ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

วิเคราะห์กลอนสุภาพ

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาศาล
แม่เกิดในใต้ฟ้าสุธาสถาน
แม่เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ
แม่เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา

ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดไป
พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
เชยโกสุมผลกาประทุมทอง

ใบงานที่ ๙ เรื่อง วิเคราะห์กลอนสุภาพ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ประสิทธิภาพสามัคคี
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายในจุดที่บกพร่องของกลอนแปดที่กำหนด และแก้ไขให้ถูกต้อง

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด	คิดถึงบาทาบพิตรอดิศร
ไอ้ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทรีย	แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าค่ำ
พระนิพพานปานประหนึ่งศีระษะขาด	ด้วยทุกขียากยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเห็น	ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

แก้ไขได้ว่า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑. เลขที่

๒. เลขที่

กิจกรรม

ใบงานที่ ๙

เรื่อง วิเคราะห์กลอนสุภาพ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กิจกรรมนำเสนอ

ผลการวิเคราะห์กลุ่มอนุสุมภาพ

สัมผัสกลุ่ม สัมผัสใจ

วิเคราะห์กลอนสุภาพ

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด
ไฉ่ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทรีย์
พระนิพพานปานประหนึ่งศิระขาด
ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเห็น

คิดถึงบาทาบพิตรอดิศร
แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าค่ำ
ด้วยทุกข์ยากยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

วิเคราะห์กลอนสุภาพ

ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด
ไอ้ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร
พระนิพพานปานประหนึ่งศิระขาด
ทั้งโรคซ้ำกรรมซัดวิบัติเป็น

คิดถึงบาทบพิตรอดิศร
แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น
ด้วยไรรู้ญาติยากแค้นถึงแสนเข็ญ
ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา

วิเคราะห์หลักลอนสุภาพ

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาศาล

แม่เกิดในใต้ฟ้าสุธาสถาน

แม่เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ

แม่เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา

ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน

ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดไป

พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา

เชยโกสุมผูกาปรทุมทอง

วิเคราะห์หลักลอนสุภาพ

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
แม่เกิดในใต้ฟ้าสุธาธาร
แม่เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรณพ
แม่เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา

ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา
พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
เชยผกาโกสุมปทุมทอง

กิจกรรม

ไขปริศนากลอนแปด

คำถามชวนคิด

กลอนสุภาพ ๑ วรรค ต้องมีแปดคำ
เท่านั้นใช่หรือไม่

คำถามชวนคิด

ถ้าวรรคที่ ๑ ชื่อสถาบัน วรรคที่ ๒ ชื่อรอง
แล้ววรรคที่ ๔ ชื่ออะไร

คำถามชวนคิด

กลอนสุภาพ ๑ บท มี ๔ วรรค
๒ วรรคเป็น ๑ บาท แล้ว ๔ บาท
เป็นกี่บท

คำถามชวนคิด

ถ้าเขียนวรรคหน้า ๕ คำ

วรรคหลัง ๖ คำ

จะเรียกกลอนแปดหรือไม่

คำถามชวนคิด

การส่งสัมพันธ์ระหว่างวรรคถ้าวรรคที่ ๒
มี ๘ คำ แล้วเราสามารถส่งสัมพันธ์กับ
คำที่เท่าไรได้บ้าง

คำถามชวนคิด

วรรคสุดท้ายของบทที่ ๑ จะต้องส่งไป
สัมผัสที่คำที่เท่าใดของบทต่อไป

คำถามชวนคิด

หาย ใคร ไป ไหน
คำใดไม่สัมผัสกัน

คำถามชวนคิด

“ทักครับ เบบ็วอนท์ซั๊บ”

คำใดสัมผัสกัน

คำถามชวนคิด

ถ้าแต่งกลอนมากกว่าสองบทต้องมี
คำสัมผัสบังคับเพื่อเชื่อมบท
เข้าด้วยกันเรียกว่าอะไร

ศึกษาเรียนรู้

คำประพันธ์กลอนสุภาพ

สรุปความรู้

กลอนสุภาพ บทหนึ่งจะมี ๒ บาท หรือ ๔ วรรค
ใน ๑ วรรคมี ๘ คำ แต่ละวรรคมีชื่อเรียกดังนี้

วรรคที่ ๑ เรียกว่า วรรคสดับ

วรรคที่ ๒ เรียกว่า วรรครับ

วรรคที่ ๓ เรียกว่า วรรครอง

วรรคที่ ๔ เรียกว่า วรรคส่ง

โดยแต่ละวรรคจะมีเสียงสัมผัสนอกกับเสียงสัมผัสระหว่างวรรค

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

สรรคำ ประสานกลอน (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนวรรณคดีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง สรรค์ ประสานกลอน
๓. กระดาษ ปากกาสี

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)